

Mindenki soproni

Uram, tudja ritkán megyek a pályaudvarra. Azon a napon is csak kikísértem valakit. A peron feketéllett a rendőröktől, a kommandósoktól. Nem tudtam mire vélni a dolgot. Államfőt, arab olajsejket nem jeleztek. Kérdezősködni nem volt idő, de nem is volt rá szükség. Pár perc múlva feltűnt egy szerelvény a kanyarban. Az ablakokban öklüket rázó fiatalok százai. Üvöltésük elnyomta a vonat zakatolását. „Mindenki soproni! Mindenki soproni!” Képzelve Uram, a futballcsapat szurkolói voltak. Bizony márkanév lett a város neve. Ezt aligha sejtette a XI. században Suprun, az első helyi várispán, a város névadója.

Azóta többször gondoltam erre a jelenetre. Legutóbb éppen Sopronban a Fővényverem utcában. Betértem egy kisvendéglőbe. Tudja, olyan családi hely. Kis ablakok, hangulatos belső, lecsiszolt, gyékényfonatú székek, az asztalon a nagymama abrosza, hallja, ahogy a konyhán klopfolják a pecsenyét. Nádszöke, népviseletes pincérlány röpködött a vendégek körül. „Apukám, inkább konyakok röpködnének” – hallom megboldogult Szapudi Bandi dohogását, akihez inkább a Gödör, a Cézár, a Kékfrankos és talán a Gulyás illet, ha már Sopronról van szó, ahol ő a Berzsenyiben érettségizett. Berzsenyi mellesleg a kedvenc költője volt. Mákosgubát rendeltem uram, s hozzá kékfrankost. Elismerem, nem éppen kapuvári bicskáspecsenye, vagy böllérmáj nyakig aranyló szaftban. Meg is róna érte Szapudi Bandi. „Apukám, fröccsöt mákos gubára?” Tudom, rögtön ő volna az, aki megnyugtatna, „apukám, még a fröccsre is lehet fröccsöt kortyolgatni”. A szöszeke pincérlány többször elviharzott mellettem. Megkérdezhettem volna tőle, jár-e futballmeccsre. S azt tudja-e, hogy mindenki soproni? Egyébként mindegy. Ha jár, ha nem jár, ő is soproni. Egy város, ahol még a soproniak is soproniak. Mert Uram a hűség városában a hűség kétszer számít. Civitas fidelissima. A hűség városa. Ország-világ így ismeri. Tudja, nem mindenki örül ennek. A balassagyarmatiak, Markó Iván, Michel Gyarmathy szülővárosa időnként kifejezetten dühösek, amikor a soproni hűség a téma. Mit akarnak ott Sopronban, Balassagyarmaton a vasutasok pusztá ökölrel verték ki a betolakodó cseheket.

Csak a tudatlanság tehet ennyire magabiztossá embereket. Mert a dolog valójában úgy áll Uram, hogy azt a hűséget nem adták ingyen. A népszavazást a városukért mindenre kész soproniak kikényszerítették. Sopront és vidékét a trianoni békediktátum Ausztriához csatolta. Ebbe a régió lakói soha nem nyugodtak bele. Fegyveres csoportokat szerveztek, és valóságos háborút viseltek az osztrák karhatalommal szemben. A csendőralakulatok, munkások, tisztviselők ellenállását hallgatólagosan az Antant Bizottság olasz és francia tagozata is támogatta. Az ellenállás hatására rendelték el az 1921-es népszavazást, amely a már ismert eredménnyel végződött. Történelmi lecke Uram, le is öblíthetjük még egy kékfrankossal, már tudja a hűséges elődök egészségére. Az osztrákok kezdetben fondorlatos csalásról beszéltek, cikkeztek, aztán lassan megnyugodtak. Sopront naponta ezrével megszálló, vacsorázó, bevásárló, fogat javíttató, lakodalmazó, hajat vágató és még ki

tudja, mi mindent művelő utódaik, talán hírből sem tudnak minderről. Ha végigmegy uram a soproni piacon, két nap alatt leteheti németből a középfokú nyelvvizsgát, de a mindenki soproni elv alapján már ők is soproninak számítanak, hiába fanyalog itt akárki.

A legsopronibbak persze a soproniak. Ezen nincs mit vitázni. Jó ideje már annak, hogy Franz Antellal, az alighanem már a kilencvenet taposó osztrák filmrendezővel a Várkerületben sétáltunk, mellesleg a soproni osztrák filmnapok alkalmából. Antel előkelő Cadillac-jét, amivel a többi rendező körében némi rosszallást keltett, a szálloda közelében hagyta. Az évszázados macskakövekhez, a mesebeli házakhoz, utcákhoz sokkal inkább illik a gyaloglás. Egyesek múzeumot emlegetnek, nem lepődnének meg, ha a teremőr hirtelen előlépne és kérné a jegyet. Mások életet, lelket akarnak lehelni a környékbe. Mindenkinek igaza van, ahogy mindenki soproni. Mégis érdemes elgondolkodni azon, amire tanítanak a több évszázados kövek. A világ nem velünk kezdődött Uram, hanem jóval régebben. Szerénységre int, ahogy az őseink építkeztek, ahogy emberléptékűre szabtak egy várost, ahova ma ország-világ zarándokol. Talán erről beszélt akkor az osztrák filmes vendégeknek Friedrich Karcsi bácsi, Sopron tudós idegenvezetője, az osztrák filmek szinkrontolmácsa. Ezért nem hagyta el Sopront Soproni Horváth József, a híres akvarelista, aki az idén éppen százötven esztendőes Széchenyi Gimnáziumban Friedrich padtársa volt. „Eljönni onnan, ahol a Friedrich Kari volt a padtársam?”

Egy város kövekből, emberekből épül. A kövek szegényesek emberek nélkül, az emberek kövek nélkül. Annak idején, amikor az ifjú hírlapírót bemutatták az Előkapuban a Tűztoronyhoz és a Hoffmann Cukrászdához közel a tudós művészettörténészek, Csatkai Endrének, a festői külsejű Csatkai annyit mondott: „Szóval te vagy az, nőjjél nagyra barátom!” A biztatás kimondatlanul arra is szólt, gyere minél többet Sopronba, légy soproni, érezd magad megtisztelve a hűség városában. Ott, ahol a hűségnek olyan példái vannak, mint a kilencvenhét esztendőes Anna néni a Frankenburg körúton, akit a sors messzire sodort Soprontól, Magyarországtól ötvenkét esztendőre. Az első hazatérésakor több, mint három évtized után ült a Széchenyi téren, és feltette magának a kérdést: mit keresek én itt? Újabb húsz év múlva meglelte a választ, talán a soproni jégen lejtett ifjúkori tánc emlékében, és végleg hazaköltözött. Mindenki soproni, ahogy a lelkes szurkolók kántálják, de legfőképpen a soproniak azok, mert mint mondtuk a hűség Sopronban duplán számít.

E SZÁMUNK SZERZŐI:

Pekár István (*Bp.–Herencsény*); Tözsér Árpád (*Pozsony*); Kovács István (*Bp.*); Kovács Erzsébet (*Salgótarján*); Kiscseri Mihály (*Salgótarján*); Konczek József (*Magyarnándor*); Jobbágy Károly (*Balassagyarmat 1921–Budapest 1998*); Juhász Ferenc (*Bp.*); Sulyok László (*Salgótarján*); Kúti István (*Salgótarján*); Bozó Gyula (*Salgótarján*); Faludi Ádám (*Tatabánya*); Kabdebó Tamás (*Dublin*); Szigethy Gábor (*Bp.*); Pákovics Miklós (*Győr*); Nyilas Atilla (*Bp.*); Lukács Gergely Sándor (*Bp.*); Kaiser László (*Bp.*); Széki Patka László (*Veszprém*); Máti András (*Szirák*); Baráthi Ottó (*Salgótarján*); K. Peák Ildikó (*Salgótarján*); Kovács Tibor (*Rimaszombat*); Hatvani József (*Salgótarján*)